

VAK Břeclav a.s. 18.06.2021

POZ-2021-003433
Krajská hygienická stanice

**KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE
JIHOMORAVSKÉHO KRAJE SE SÍDLEM V BRNĚ
JEŘÁBKOVA 4, 602 00 BRNO**

Datovou zprávou

Číslo jednací: KHSJM 35800/2021/BV/HOK
Spisová značka: S-KHSJM 35067/2021

Vyřizuje: Ing. Marcela Ptáčková
Tel.: 519 305 146
Email: marcela.ptackova@khsbrno.cz

Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s.
Čechova 1300/23
690 02 BŘECLAV
ID schránky: gnugxza

V Břeclavi dne 17. června 2021

ROZHODNUTÍ

Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně (dále jen „KHS JmK“) jako věcně a místně příslušný správní úřad dle § 82 odst. 1 a 2 písm. a) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 258/2000 Sb.“), v řízení dle § 84 odst. 1 písm. e) zákona č. 258/2000 Sb.

o m e z u j e

používání nejakostní pitné vody distribuované vodovodem pro veřejnou potřebu – skupinovým vodovodem Hustopeče – Vranovice, jehož provozovatelem je společnost Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s., se sídlem Čechova 1300/23, 690 02 Břeclav, IČO 49455168 (dále také „účastník řízení“ nebo „provozovatel vodovodu“), v obcích a městských částech Pasohlávky, Ivaň, Vlasatice, Pohořelice – Nová Ves, Pohořelice – Velký Dvůr, Vranovice, Přibice, Pouzdřany a Strachotín tak, že nejakostní pitnou vodu nelze u kojenců do 3 měsíců věku používat k přímé spotřebě pitím, k vaření, přípravě jídel a nápojů a u dětí do 5 let věku a těhotných žen, příp. osob s poruchou metabolismu se doporučuje omezit její spotřebu,

do doby odstranění závady,

a to ode dne doručení tohoto rozhodnutí reagujícího na nedodržení hygienických limitů v ukazatelích dusičnany, amonné ionty a chlor volný stanovených vyhláškou č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů (dále také „vyhláška č. 252/2004 Sb.“).

O omezení používání pitné vody distribuované tímto vodovodem je provozovatel vodovodu povinen prokazatelně informovat odběratele, případně osoby v obdobném postavení, kterým dodává pitnou vodu.

Odůvodnění

Dne 14.06.2021 zahájili zaměstnanci orgánu ochrany veřejného zdraví v souladu s § 88 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb. výkon státního zdravotního dozoru, jehož předmětem byla kontrola kvality pitné vody distribuované vodovodem pro veřejnou potřebu – skupinovým vodovodem Hustopeče – Vranovice.

Pověřeným zaměstnancem Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě, Centrum hygienických laboratoří, Partyzánské náměstí 2633/7, 702 00 Ostrava, IČO 71009396, byly téhož dne 14.06.2021 odebrány vzorky pitné vody na odběrových místech:

- Pohořelice, Nová Ves, č. p. 78, COOP, prodejna
- Vranovice, Školní č. p. 323, MŠ, kuchyně
- Starovice, č. p. 36, MŠ, umývárna
- Pohořelice, Velký Dvůr, č. p. 1607, Rybníkářství Pohořelice, prodejna
- Pasohlávky, č. p. 209, MŠ, kuchyně
- Strachotín, Osvození č. p. 83, MŠ, kuchyně
- Šakvice, Dlouhá č. p. 251, MŠ, kuchyně
- Hustopeče, Na Sídlišti 961/5, MŠ, sociální zařízení, umývadlo
- Křepice, č. p. 212, MŠ, kuchyně
- Nosislav, Městečko č. p. 54, OÚ, WC

Informace o zahájení kontroly byla dne 15.06.2021 pod číslem jednacím KHSJM 35785/2021/BV/HOK odeslána provozovateli vodovodu datovou schránkou.

Z celostátního informačního systému hygienické služby pro pitné a koupací vody (IS PiVo) vyplývá, že v odebraných vzorcích byly zjištěny tyto nadlimitní hodnoty ukazatelů na uvedených odběrových místech:

Pohořelice, Nová Ves, č. p. 78, COOP, prodejna

- chlor volný 0,91 mg/l,
- amonné ionty 0,78 mg/l,
- dusičnany 66 mg/l

Pohořelice, Velký Dvůr, č. p. 1607, Rybníkářství Pohořelice, prodejna

- dusičnany 60 mg/l

Pasohlávky, č. p. 209, MŠ, kuchyně

- dusičnany 70 mg/l

Nedodržení limitních hodnot ukazatelů chlor volný a amonné ionty odkazuje KHS JmK na Metodické doporučení Státního zdravotního ústavu pro nouzové zásobování pitnou vodou ze dne 16.07.2018, č.j. SZÚ/02731/2018, které připouští pro amonné ionty „havarijní limit“ 30 mg/l a pro chlor volný „havarijní limit“ 3 mg/l po dobu max. 1 měsíc.

I přesto, že negativní vliv dusičnanů na zdraví dotčených skupin populace je dlouhodobě obecně znám a objektivně prokázán, zdůrazňuje KHS JmK zásadní aspekt účinků dusičnanů, a to fakt, že se dusičnany v zažívacím traktu přeměňují na dusitany, které se podílejí na oxidaci hemoglobinu v červených krvinkách na methemoglobin, který se pak v důsledku silné vazby kyslíku neúčastní na jeho přenosu z plic do tkání; tento stav, methemoglobinémie, pak vede k příznakům hypoxie, tj. nedostatku kyslíku v organismu.

Nejcitlivější, resp. nejzranitelnější skupinou populace jsou v této souvislosti kojenci do 3 měsíců věku, kteří přijímají umělou výživu, a to vzhledem k riziku vzniku kojenecké methemoglobinémie; citlivost vůči dusičnanům je u této věkové skupiny dána metabolicky přítomností fetálního hemoglobinu a deficitem methemoglobin-reduktázy v červených krvinkách.

Dalšími citlivými skupinami jsou těhotné ženy a lidé s poruchami metabolismu.

Současně mohou dusitany reagovat v žaludku s některými látkami z potravy (sekundární a terciární aminy) na tzv. N-nitrososloučeniny (nitrosaminy), které vykazují v experimentech u zvířat karcinogenitu a mají toxické účinky na β -buňky pankreasu.

Pro úplnost odůvodnění tohoto rozhodnutí KHS JmK odkazuje na související fakta vyplývající ze znaleckého posudku zpracovaného v únoru 2004 MUDr. Bohumilem Havlem, Větrná 9, 568 02 Svitavy, soudním znalcem v oboru zdravotnictví, odvětví hygiena se specializací hygiena životního prostředí, hodnocení zdravotních rizik, jmenován Krajským soudem v Hradci Králové dne 05.11.2002 pod č.j. Spr. 2706/2002 (dále také „posudek“).

Jak je zřejmé z posudku, zadal jeho zpracování účastník řízení, a to za účelem odhadu zdravotních rizik z používání pitné vody z vodního zdroje Vranovice skupinového vodou Hustopeče s ohledem na některé ukazatele kvality vody (dusičnany, sírany a mangan) přesahující hygienické limity stanovené tehdy platnou vyhláškou č. 376/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na pitnou vodu a rozsah a četnost její kontroly.

Úkolem znaleckého posudku pak bylo zodpovězení otázky, zda používáním vody z vodního zdroje Vranovice skupinového vodovodu Hustopeče může dojít k ohrožení lidského zdraví ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb.

V provedeném hodnocení zdravotních rizik byla pro výpočet průměrné denní dávky použita hodnota dusičnanů 70 mg/l, alternativně byl proveden výpočet průměrné denní dávky i pro 60 mg/l a 80 mg/l dusičnanů v pitné vodě.

Kvantitativní vyjádření míry zdravotního rizika toxického nekarcinogenního účinku dusičnanů bylo provedeno na základě kvocientu nebezpečnosti HQ (Hazard Quotient), který byl zjištěn vydělením odhadované denní průměrné dávky ještě bezpečnou dávkou, která pravděpodobně ani při celoživotním příjmu nevyvolá nepříznivé zdravotní účinky, s tím, že riziko toxického účinku nastává, když vypočtený kvocient nebezpečnosti dosahuje hodnoty vyšší nežli 1.

V daném konkrétním případě byl kvocient nebezpečnosti vyšší než 1 ve věkových skupinách kojenci do 3 měsíců, kojenci 6 – 12 měsíců, děti 1 – 3 roky při všech zvažovaných koncentracích dusičnanů v pitné vodě, ve věkové skupině děti 5 – 6 let byl kvocient nebezpečnosti při koncentraci 80 mg/l roven 1.

Při rozhodování o rozsahu omezení užívání vody KHS JmK uvážila, že z hlediska obsahu dusičnanů v pitné vodě znalecký posudek mj. uvádí, že **Státní zdravotní ústav Praha doporučuje pro nouzové zásobování pitnou vodou v trvání do 30 dnů připustit obsah dusičnanů do 130 mg/l, v případě kojenců pak 50 mg/l, pokud je vyhovující mikrobiologická kvalita vody.**

Současně zpracovatel znaleckého posudku v části VII. *Analýza nejistot* zdůrazňuje, že významným faktorem, který nabádá k obezřetnosti a konzervativnímu přístupu při odhadu a hodnocení rizika z dusičnanů v pitné vodě, je relativně vysoký příjem dusičnanů a dusitanů potravou, a to zejména u malých dětí.

Z kapitoly VIII. *Závěr a doporučení*, které je sice vztaženo k nyní již neaktuálnímu systému zásobování dotčených skupin populace pitnou vodou, nicméně jako jeden z faktorů pro posouzení zdravotních rizik byl obsah dusičnanů v distribuované vodě 60 mg/l, 70 mg/l a 80 mg/l, což jsou hodnoty z hlediska aktuálně nastalé situace hodné zřetele, mj. vyplývá, že

- u kojenců cca do 3 měsíců věku existuje riziko akutního toxického účinku v podobě methemoglobinémie,
- u starších kojenců a malých dětí ve věku až do cca 5 let věku nelze vyloučit riziko chronických nepříznivých zdravotních účinků dusičnanů,
- na místě je obezřetnost u těhotných žen z důvodu přetrvávající nejistoty ohledně vývojové a reprodukční toxicity dusičnanů, i když u člověka potvrzena nebyla.

Při posuzování zdravotních rizik souvisejících s užíváním vody, ve které nejsou dodrženy hygienické limity ukazatelů dusičnanů se KHS JmK zabývala otázkou striktního naplnění ustanovení § 2 písm. c) vyhlášky č. 252/2004 Sb., dle něhož je v důsledku překročení nejvyšší mezní hodnoty vyloučeno použití vody jako pitné, neurčí-li orgán ochrany veřejného zdraví na základě zákona jinak.

Přitom KHS JmK uvážila, že dle § 3 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb. je pitnou vodou veškerá voda v původním stavu nebo po úpravě, která je určena k pití, vaření, přípravě jídel a nápojů, voda používaná v potravinářství, voda, která je určena k péči o tělo, k čištění předmětů, které svým určením přicházejí do styku s potravinami nebo lidským tělem, a k dalším účelům lidské spotřeby, a to bez ohledu na její původ, skupenství a způsob jejího dodávání.

Z takto vymezeného rozsahu použití vody pitné je s odkazem na smysl ustanovení § 3a odst. 5 zákona č. 258/2000 Sb. zřejmé, že striktní vyloučení použití vody dodávané vodovodem Hustopeče – Vranovice jako pitné by ve svém důsledku znamenalo i zákaz používání vody k péči o tělo a k dalším účelům lidské spotřeby, při nichž zvýšené hodnoty ukazatele dusičnanů představují menší zdravotní riziko než přerušení dodávky pitné vody, které by za určitých podmínek mohlo skutečně predikovat potenciální ohrožení zdraví.

Poučení o odvolání

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 81 a § 83 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, odvolat do 15 dnů ode dne jeho oznámení k Ministerstvu zdravotnictví České republiky, Palackého náměstí 4, Praha 2, prostřednictvím KHS JmK se sídlem v Brně, Jeřábkova 4, 602 00 Brno.

(podepsáno elektronicky)

Ing. Jaroslava Švarcová

vedoucí oddělení
hygieny obecné a komunální
územního pracoviště Břeclav a Hodonín

Rozdělovník:

1. Adresát – Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s., se sídlem Čechova 1300/23, 690 02 Břeclav, ID schránky: gnugxza
2. KHS JmK – spis